

Oponentní posudek na habilitační práci

Autor práce: *PhDr. Klára Daňová, Ph.D.*

Název práce: **UDRŽITELNOST ÚROVNĚ POHYBOVÉ AKTIVITY V SENIORSKÉM VĚKU**

Autor posudku: *prof. Mgr. Jana Pelclová, Ph.D.*

oponent práce – Univerzita Palackého v Olomouci – Fakulta tělesné kultury

Habilitační práce je zpracována formou souboru 9 vědeckých prací, z toho se 6x jedná o originální výzkumný článek v anglickém jazyce, 2x o originální výzkumný článek v českém jazyce a 1x o dopis editorovi v anglickém jazyce. Autorka habilitační práce je v těchto vědeckých pracích 5x na pozici hlavního autora (dopis editorovi, 2x český článek, 2x anglický článek) a 4x na pozici spoluautora.

Po prostudování této habilitační práce bych chtěla vyzdvihnout úsilí autorky o zkoumání velmi aktuálního a společensky relevantního tématu, tedy různých aspektů pohybové aktivity a jejich vlivu na zdraví, zejména v kontextu demograficky rychle rostoucí, zdravotně nejohroženější a velmi často inaktivní seniorské populace.

Forma práce jako souboru vědeckých prací má výhodu v tom, že autor představuje svoji dlouhodobou odbornou práci, která již prošla v různé míře recenzním řízením v odborných vědeckých časopisech. Současně může přinášet i určitá rizika, např. ve vyvozování závěrů ze studií, jejichž data byla sbírána před více než 17 lety, při propojování nesourodých výzkumných témat a nejasného konceptuálního ukotvení.

Ráda bych zdůraznila, že v následujícím textu v žádném případě nerozporuji kvalitu ani výsledky jednotlivých článků, které prošly recenzním řízením. Každý z těchto článků představuje významný vědecký přínos ve svém specifickém zaměření a má dobrou odbornou úroveň. Můj posudek se však zaměřuje na habilitační práci jako celek, tedy na propojení jednotlivých témat z těchto vědeckých studií, na celkový koncept a ukotvení práce v kontextu hlavního tématu, které by mělo směřovat k praktickým doporučením. V tomto směru vidím nedostatky, které jsou níže zmíněny:

1. Vztah mezi názvem práce a obsahem článků

Název práce „Udržitelnost úrovně pohybové aktivity v seniorském věku“ evokuje zaměření na dlouhodobé udržení pohybové aktivity u seniorů, což by na základě tradičních pilířů udržitelnosti i 17 cílů udržitelného rozvoje (přijatých OSN i jednotlivými státy a zahrnujících i cíl Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku) mělo dle mého názoru zahrnovat systematické

zkoumání faktorů, které přispívají k dlouhodobé pohybové aktivitě v této populaci, jako jsou behaviorální strategie, zdravotní intervence, environmentální faktory a možné politické či sociální opatření. Samozřejmě ne vše je možné pokrýt v rámci jedné habilitační práce. Je ale škoda, že autorka v druhé kapitole s názvem Teoretická východiska jasně nevymezila pojem udržitelnost a také (ideálně schematicky v obrázku) jakým způsobem jsou prezentované tři oblasti výzkumu (preskripce PA, bariéry a facilitátory adherence k PA a vliv PA a suplementace olejem Calanus na zdravotní faktory v rámci intervenční studie) systémově i skrze konkrétní teoretické modely vymezeny v konceptu udržitelnosti pohybové aktivity. Čtenáři se může zdát, že každé z hlavních třech zkoumaných téma stojí více méně samostatně, bez vzájemné provázanosti nebo hlubší analýzy toho, jak může přispět k dlouhodobé udržitelnosti pohybové aktivity u seniorů.

2. Hlavní cíl práce a různorodost výzkumných cílů i souborů jednotlivých studií

Hlavním cílem habilitační práce je „shrnutí poznatků z publikovaných prací autorky a jejich zasazení do kontextu širěji pojaté problematiky, kterou je udržitelnost úrovně pohybové aktivity u seniorů“. Toto ambiciózní zaměření je velmi důležité, avšak dílčí cíle jednotlivých studií nejsou v kapitole 3, nazvané Cíl, explicitně uvedeny. To je škoda, protože by uvedení těchto dílčích cílů pomohlo čtenáři lépe pochopit, jak jsou jednotlivé studie propojeny s hlavním cílem práce, zaměřeným na udržitelnost pohybové aktivity u seniorů.

Předložených devět studií se věnuje široké škále témat – od preskripce pohybové aktivity lékaři, přes vliv betablokátorů na tréninkové zatížení u kardiaků, porovnání pohybové aktivity u majitelů psů a osob bez psů, bariéry a facilitátory adherence k chůzi u starších lidí s demencí, až po zdravotní benefity pohybového a výživového programu u starších žen. Tato rozmanitost výzkumných témat odráží snahu o zkoumání odlišných aspektů pohybové aktivity, avšak s ohledem na různé výzkumné cíle je patrná i značná heterogenita výzkumných souborů. Ty zahrnují širokou škálu populací, od lékařů, jejichž preskripce pohybové aktivity cílí na celou dospělou populaci, přes seniory s demencí, pacienty užívající betablokatory (kteří nebyli výhradně v seniorském věku), až po pouze starší ženy v intervenční studii.

Tato heterogenita výzkumných souborů a cílů jednotlivých studií stěžuje možnost generalizace výsledků a doporučení práce pro seniorskou populaci, na kterou se práce podle svého názvu zaměřuje.

3. Přehlednost a srozumitelnost práce

Text práce je psán souvisle s množstvím citací, což může ztěžovat orientaci čtenáře. Pro zvýšení přehlednosti a srozumitelnosti by bylo vhodné některé části strukturovat pomocí tabulek, grafů nebo schémat. Tyto vizuální nástroje by pomohly lépe propojit klíčové myšlenky a vytvořit systematickou

strukturu práce, která by více odpovídala hlavnímu tématu udržitelnosti pohybové aktivity u seniorů. Také prezentace alespoň základních výsledků z jednotlivých studií v rámci tabulek a obrázků by zjednodušila orientaci v textu a nenutila k neustálému nahlížení do publikovaných studií. V práci se objevují i gramatické chyby.

4. Nedostatky v závěrečné kapitole

Autorka si klade ambici vytvořit praktická doporučení, což je chvályhodné a smysluplné, avšak v závěrečné kapitole se tento cíl podařilo naplnit pouze částečně. Místo jasných a konkrétních doporučení vycházejících z autorčiných vlastních výzkumů, kapitola pokračuje spíše jako souvislý text s četnými odkazy na literaturu, což komplikuje vymezení jednoznačných praktických závěrů. Přestože se tomu v závěrečném schématu faktorů (na str. 65) blíží, toto schéma není v textu dostatečně popsáno a jeho složení působí nekoncepčně. Není zřejmé, z jakých konceptuálních modelů autorka vycházela, ani jaké jsou vztahy mezi jednotlivými faktory. Toto opomenutí oslabuje praktickou aplikovatelnost práce a její přínos pro odbornou praxi.

Závěr:

Autorka vynaložila značné úsilí na prozkoumání různých aspektů pohybové aktivity u starší populace, což je nepochybně cenné. Jednotlivé studie autorky, o které se habilitační práce opírá, mají dobrou odbornou úroveň. Proto, i přes výše uvedené nedostatky, **doporučuji** předloženou habilitační práci k obhajobě. V případě jejího úspěšného obhájení taktéž doporučuji udělení vědeckopedagogického titulu docent v oboru Kinantropologie.